

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/73/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1516201894
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:1516201894.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a sudkýň JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Marty Polyákovej, v právnej veci žalobcu: Poľnohospodárska Pôda s.r.o., so sídlom Bratislava, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zast. LawService, s.r.o., so sídlom Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovanej: U. Z., nar. XX. XX. XXXX, bytom G., O. O. A. XXX/X, zast. Advokátska kancelária STOKLASA & STOKLASOVÁ s.r.o., so sídlom Nitra, Farská 25, IČO: 36 856 282, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 19. novembra 2018, č. k. 10C/122/2016-198, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovanej priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa po pripustení jej zmeny domáhal určenia, že bol výlučným vlastníkom nehnuteľností v kat. úz. V., obec G., okres G., pozemku registra „E“ parc. č. XXXX - orná pôda o výmere XXX m² a pozemku registra „C“ parc. č. XXXX/XXX - ostatná plocha o výmere XXX m² (aktuálne súčasťou parc. č. „C“ parc. č. XXX/XX - ostatné plochy o výmere XX.XXX m² a parc. č. XXXX/XXX - ostatné plochy o výmere XX.XXX m²) ku dňu ich vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18.08.2016 Okresného úradu G., odbor výstavby a bytovej politiky č. U. v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10.10.2016 č. XXXXX/XXXX/BXXX-SV/XXXXX/Ho. O trovách konania rozhodol tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Svoje rozhodnutie právne oprel o ust. § 132 ods. 1, § 133 ods. 2, § 575 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“); § 6 ods. 6 zák. č. 282/2015 o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 3 ods. 5 a 7 zák. č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že dňa 25. 06. 2015, žalovaná ako predávajúca a žalobca ako kupujúci uzavreli kúpnu zmluvu č. XXXX/X/HXXX, ktorej predmetom bola nehnuteľnosť nachádzajúca sa v k. ú. V., zapísaná na LV č. XXXX ako parc. registra „E“ č. XXXX - orná pôda o výmere XXX m², na základe ktorej Okresný úrad G. povolil vklad vlastníckeho práva v prospech žalobcu do katastra nehnuteľností. Proti jeho rozhodnutiu podal prokurátor Okresnej prokuratúry Nitra protest z dôvodu, že správny orgán neprihliadol na existenciu zákonného predkupného práva štátu, pričom Okresný úrad G. protestu vyhovel a rozhodnutie o povolení vkladu zrušil. Zo spisu Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11S/118/2016 zistil, že Okresný úrad Nitra rozhodnutím zo dňa 17. 02. 2016 č. Z. konanie o povolenie vkladu na základe tejto zmluvy zastavil, proti ktorému žalobca podal odvolanie a Okresný úrad Nitra, odbor opravných prostriedkov rozhodnutím zo dňa 24. 03. 2016

č. Vo XX/XXXX-X/To OU-NR-U V XXXX/XXXX odvolanie zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil. Na základe žaloby žalobcu o preskúmanie tohto rozhodnutia bolo na Krajskom súde v Nitre vedené konanie pod sp. zn. 11S/118/2016, rozhodnutie správneho orgánu bolo zrušené a o kasačnej sťažnosti doposiaľ Najvyšší súdu SR nerozhodol. Uviedol, že je všeobecne známe, že vláda Slovenskej republiky uznesením zo dňa 08. 07. 2015 č. 401/2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii a stavba sa týka aj spornej nehnuteľnosti, pričom Okresnému úradu Nitra bola dňa 22. 07. 2015 doručená žiadosť Ministerstva hospodárstva SR zo dňa 20. 07. 2015 o zápis predkupného práva štátu, prílohou ktorej bol uvedený zoznam pozemkov podľa katastrálnych území, na ktorých je potrebné vykonať zápis predkupného práva štátu a osvedčenie o tom, že stavba „Vybudovanie strategického parku“ je významnou investíciou a jej uskutočnenie je vo verejnom záujme, zaevidovaná pod sp. zn. Z XXXX/XXXX. Konštatoval, že z kúpnej zmluvy zo dňa 01. 03. 2016 č. XXXXX/XX/XXXX/Dražovce/XXX/XXXX vyplýva, že žalovaná ako predávajúca túto uzatvorila so spoločnosťou MH Invest s.r.o. ako kupujúcou, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k parcele registra „E“ parc. č. XXXX - orná pôda o výmere XXX m² za kúpnu cenu XXXXX,XX eura. Dodal, že je z iných vecí známe, že jediným spoločníkom spoločnosti MH Invest s.r.o. bolo Ministerstvo hospodárstva SR. Predmetná parcela bola rozdelená na parcelu registra „E“ č. XXXX - orná pôda o výmere XXX m² a parcelu registra „C“ č. XXXX/XXX - ostatné plochy o výmere XXX m², ktoré sú aktuálne súčasťou parcely registra „C“ parc. č. XXX/XX - ostatné plochy o výmere XXXXX m² a parc. č. XXXX/XXX - ostatné plochy o výmere XXXXX m², obe zapísané na LV č. XXXX, vo vlastníctve MH Invest s.r.o. Dňa 21. 06. 2016 (č. XXXXXXXXX) spoločnosť MH Invest s.r.o. ako predávajúci a spoločnosť MH Invest II s.r.o. ako kupujúci uzavreli kúpnu zmluvu (č. XXXXXXXXX), predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k predmetným parcelám. Z rozhodnutia Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky z 18. 08. 2016 č. OU-NR-U vyplýva, že parcely boli vyvlastnené v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o na účel „Vybudovania strategického parku“, kat. úz. M., J., V., L., J., Y.. Časť náhrady za vyvlastnenie spoločnosť MH Invest s.r.o. uhradila na účet spoločnosti MH Invest II s.r.o. a časť dala do súdnej úschovy, pretože na súde prebieha konanie týkajúce sa určenia vlastníckeho práva k tejto nehnuteľnosti. Žalobca podal proti rozhodnutiu o vyvlastnení odvolanie, ktoré Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR rozhodnutím z 10. 10. 2016 č. XXXXX/XXXX/BXXX-SV/XXXXX/Ho zamietlo a následne žalobu o preskúmanie rozhodnutia o vyvlastnení, ktoré konanie sa vedie na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 11S/261/2016. Poukázal tiež na to, že náhrada je zložená do úschovy, v konaní na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18U/4/2016, súd peňažné prostriedky prijal a doposiaľ nevyplatil príjemcovi.

3. S ohľadom na to, že žalobca po zmene žaloby požadoval určenie práva podľa § 137 písm. c/ CSP argumentoval, že základnou podmienkou dôvodnosti a východiskom úspešnosti takejto určovacej žaloby je existencia právneho záujmu, ktorý musí byť naliehavý. V tejto súvislosti konštatoval, že žalobcovi nejde žalobou o zmenu zápisu vlastníka v katastri nehnuteľností, ale o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Pretože náhrada bola do úschovy zložená na základe rozhodnutia súdu a určenie príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho konania, nemôže žalobca žalovať o plnenie, z ktorého dôvodu vzhliadol naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení, ako i prípustnosť žaloby. Ďalej rezultoval, že po uzavretí kúpnej zmluvy zo dňa 25. 06. 2015, ktorou mal žalobca nadobudnúť od žalovanej vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, bol vládou Slovenskej republiky dňa 08. 07. 2015 schválený návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii na týchto nehnuteľnostiach, čím štátu priamo zo zákona vzniklo podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. k nim predkupné právo. Dôvodil, že podstata predkupného práva vo všeobecnosti spočíva v tom, že vlastník veci, pokiaľ sa rozhodne vec predať, je povinný ponúknuť ju na predaj tomu, kto je z predkupného práva oprávnený. Vzhľadom na to a na účel sledovaný zákonom č. 175/1999 Z. z., ktorým je zjednodušenie usporiadania vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou z hľadiska celého hospodárstva Slovenskej republiky podľa § 1 ods. 1 zákona č. 175/1999 Z. z. a dôvodových správ bola zmluvná voľnosť žalovanej ako vlastníčky pozemku k tomuto pozemku obmedzená, pretože žalovaná bola povinná v prípade zamýšľaného predaja prednostne ponúknuť tento pozemok, na ktorom vzniklo štátu predkupné právo, štátu a nie žalobcovi. Keďže predkupné právo štátu vzniká, rovnako ako predkupné právo spoluvlastníka, priamo zo zákona, avšak podľa zákona č. 175/1999 Z. z. sa zapisuje do katastra nehnuteľností a platná právna úprava spája s jeho porušením iné právne následky ako z porušenia predkupného práva spoluvlastníka, nestotožnil sa s právnym názorom žalobcu o použití ustanovení Občianskeho zákonníka ohľadom predkupného práva na daný právny vzťah. Pretože žalobca mohol vlastnícke právo k pozemku nadobudnúť podľa § 133 ods. 2 OZ až vkladom vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, vznik predkupného práva zabránil realizácii zmluvy so žalovanou a teda spôsobil nemožnosť jej plnenia. Mal za to, že nesporne si štát predkupné právo uplatnil, pretože spoločnosť, ktorej

jediným spoločníkom je Ministerstvo hospodárstva SR ako kupujúci a žalovaná ako predávajúca uzavreli dňa 01. 03. 2016 kúpnu zmluvu ohľadom sporných nehnuteľností, čím zákonné predkupné právo štátu sa podľa § 3 ods. 7 zákona č. 175/1999 Z. z. v určenej lehote vykonalo a teda nemožnosť plnenia je trvalá. Prezentoval, že plnenie nie je možné zo strany žalovanej uskutočniť ani za sťažených podmienok, s väčšími nákladmi a ani po dojednanej dobe podľa § 575 ods. 2 OZ. Ďalej, že plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve uzavretej medzi žalobcom a žalovanou sa stalo po vzniku ich záväzku nemožným, preto povinnosť žalovanej plniť tento záväzok zanikla, čím zanikol aj záväzok podľa § 575 ods. 1 OZ a žalovaná zodpovedá žalobcovi iba za prípadnú škodu a bezdôvodné obohatenie, ktoré žalobca nepožadoval. Pretože záväzok z kúpnej zmluvy uzavretej dňa 25. 06. 2015 zanikol pred tým, ako správny orgán rozhodol o vklade vlastníckeho práva v prospech žalobcu na jej základe, nemohol a nemôže žalobca ňou nadobudnúť vlastnícke právo podľa § 133 ods. 2 OZ. Uzavrel, že žalobca sa vlastníkom pozemku nikdy nestal, teda nemohol byť jeho vlastníkom ani ku dňu jeho vyvlastnenia, preto žalobu zamietol nezaoberajúc sa z dôvodu hospodárnosti ďalšími námietkami strán sporu.

4. Rozhodnutie o trovách konania právne oprel o ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 CSP a v konaní úspešnej žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

5. Proti tomuto rozsudku podal žalobca odvolanie, domáhajúc sa ním jeho zrušenia a vrátenia vecí súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie. Dôvodil, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil mu uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, čo vzhladol v nedostatku odôvodnenia rozhodnutia a v časti, kde sa súd čiastočne zaoberal konkrétnymi skutkovými okolnosťami, tieto nesprávne právne posúdil. Tiež mal za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a napadnuté rozhodnutie označil za arbitrárne. Namietal, že súd prvej inštancie sa nezaoberal kogentnou úpravou a účelom predkupného práva a veľkú časť odvolania venoval právnej úprave inštitútu predkupného práva a pojmovým znakom nemožnosti plnenia a jeho následkom, ktoré sú upravené v ustanovení § 575 OZ. Zvýraznil, že dodatočná (právna) nemožnosť nastáva v prípade splnenia zákonom stanovených podmienok, teda na základe právneho predpisu, ktorý subjektu zakazuje také správanie, na ktoré by bol v zmysle právneho úkonu povinný. Nemôže sa jednať o také správanie (resp. konanie), ktoré možno odvrátiť inými spôsobilými prostriedkami. Zdôraznil, že z ust. § 603 OZ vyplýva, že predkupné právo zostáva zachované voči nadobúdateľovi. Ak z kogentnej právnej úpravy explicitne vyplýva, že predkupné právo zostane zachované voči nadobúdateľovi, nemohlo sa jednať o takýto zákaz pôvodného predmetu záväzku. Uviedol, že sa jedná predovšetkým o predmet záväzku, pričom nie je podstatný subjekt záväzku. Vysvetlil, že účelom predkupného práva je nadobudnutie predmetu záväzku, pričom je bez významu či tento predmet nadobudne od pôvodného predávajúceho (za predpokladu dovolania sa relatívnej neplatnosti zákonom stanoveným spôsobom pokiaľ predkupné právo existovalo v čase uzavretia zmluvy, čo nie je tento prípad) alebo nadobúdateľa, nakoľko zákon pripúšťa obe tieto možnosti. Zvýraznil, že dodatočná nemožnosť plnenia je pri predkupnom práve pojmovovo vylúčená. V zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka pri porušení predkupného práva pripadá do úvahy relatívna neplatnosť právneho úkonu podľa ustanovenia § 40a OZ, ktoré predpokladá, že oprávnený subjekt (štát) by sa musel neplatnosti dovoliť, čo v tomto prípade neurobil. Ďalšou možnosťou, ktorú Občiansky zákonník pripúšťa, je možnosť oprávnenej osoby (štátu) domáhať sa predaja nehnuteľnosti od nadobúdateľa za takú sumu za akú ju nadobudol nadobúdateľ. V posudzovanom prípade však štát nadobudol pozemok po tom, čo správny orgán vkladové konanie zastavil z dôvodu, že právny úkon posúdil ako úkon absolútne neplatný. Následne si štát uplatnil predkupné právo voči pôvodnému predávajúcemu (žalovanej), avšak už za sumu 13492,64 eura. Uvedené znamená, že taký výklad, keď sa s predkupným právom štátu spája absolútna neplatnosť právneho úkonu resp. dodatočná nemožnosť plnenia, vedie k nehospodárnemu a neefektívnemu nakladaniu s verejnými financiami.

6. K odvolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná písomným podaním, v ktorom uviedla, že z argumentácie žalobcu je zrejmé, že spory o určenie vlastníckeho práva k pozemkom sa v skutočnosti vedú medzi žalobcom a spoločnosťou MH Invest, s.r.o. Argumentáciu žalobcu v jeho odvolaní označila za účelové konštrukcie, ktorými sa snaží zmeniť celkovú situáciu tak, aby v čase, keď došlo k vyvlastneniu predmetných nehnuteľností, ktoré boli vo vlastníctve MH Invest, s.r.o. na základe predchádzajúcich kúpnych zmlúv, bol uvedený ako vlastník žalobca. Navrhla napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť, keď právna argumentácia žalobcu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a nezodpovedá skutkovému stavu.

7. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej mal za to, že sú to práve tvrdenia žalovanej, ktoré nemajú oporu v skutkovom stave. Uviedol, že z rozhodnutia o vyvlastnení vyplýva, že vyvlastiteľovi - spoločnosti MH Invest, s.r.o. bola uložená povinnosť uhradiť náhradu za vyvlastnenie (vrátane časti finančných prostriedkov za pozemok, ktorý je predmetom sporu) do úschovy Okresného súdu v Nitre podľa ustanovenia § 6 ods. 6 zák. č. 282/2015 Z. z. a tiež, že takto rozhodol z dôvodu prebiehajúcich súdnych sporov o určenie vlastníctva (vrátane tohto konania), pričom účastníčkou tohto konania bola i žalovaná. Nejedná sa tak o spor medzi ním a spoločnosťou MH Invest, s.r.o. a ani spoločnosťou MH Invest II, s.r.o., nakoľko osobou, ktorá spochybňuje nadobudnutie jeho vlastníctva je žalovaná. Samotné vyvlastnenie označil za nezákonné z dôvodu obchádzania Zákona o vyvlastňovaní (MH Invest s.r.o. podal návrh na vyvlastnenie, hoci pozemky predtým nadobudol na základe uplatnenia predkupného práva, predal ich MH Investu II, s.r.o. a následne podal návrh na vyvlastnenie a došlo k vyvlastneniu pozemkov MH Investu II., s.r.o.). Ako vyplýva z ust. § 2 ods. 1 písm. c/ Zákona o vyvlastňovaní vyvlastnenie má subsidiárny charakter, rozhodnutie o vyvlastnení je napadnuté správnu žalobou, o ktorej doposiaľ rozhodnuté nebolo. Je tak zrejmé, že argumentácia žalovanej nie je dôvodná.

8. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok - ďalej len CSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) po zistení, že odvolanie podala v stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP) strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, s verejným vyhlásením rozhodnutia pri splnení si povinnosti upravenej v § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

9. Predmetom konania je žaloba žalobcu, ktorou sa po pripustení jej zmeny domáha určenia, že bol výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. V., obec G., okres G. a to pozemku registra „E“ parc. č. XXXX - orná pôda o výmere XXX m² a pozemku registra „C“ parc. č. XXXX/XXX - ostatná plocha o výmere XXX m² (aktuálne sú súčasťou parc. registra „C“ č. XXX/XX - ostatné plochy o výmere XX XXX m² a parc. registra „C“ č. XXXX/XXX - ostatné plochy o výmere XX XXX m²) ku dňu ich vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. 08. 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU-NR-U v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. 10. 2016 č. XXXXX/XXXX/BXXX-SV/XXXXX/Ho. Dôvodil, že vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam nadobudol od žalovanej na základe platnej kúpnej zmluvy uzatvorenej dňa 25.06.2015, následné prevody týchto nehnuteľností kúpnu zmluvou uzatvorenou dňa 01.03.2016 medzi žalovanou a MH Invest s.r.o. a kúpnu zmluvou zo dňa 21.06.2016 uzatvorenou medzi MH Invest s.r.o. a MH Invest II s.r.o. sú nulitné pre ich rozpor so zásadou nemo plus iuris transfere ad alium potest quam ipse habet a pre nedobromyseľnosť uvedených nadobúdateľov s ohľadom na zápis informatívnej poznámky v katastri o súdnom konaní. Pokiaľ právoplatným rozhodnutím Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky zo dňa 18.08.2016 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10.10.2016 došlo k vyvlastneniu sporných nehnuteľností v prospech MH Invest s.r.o. tvrdil, že týmto rozhodnutím bolo vyvlastnené jeho vlastnícke právo a patrí mu preto náhrada za ich vyvlastnenie, pre vyplatenie ktorej musí preukázať, že bol vlastníkom nehnuteľností ku dňu ich vyvlastnenia. Túto skutočnosť môže preukázať len určujúcim rozsudkom súdu, pričom bez takéhoto určenia sa jeho právne postavenie ohľadom vyplatenia náhrady za vyvlastnenie stáva ohrozeným a neistým.

10. V nadväznosti na žalobcom tvrdené odvolacie dôvody, odvolací súd úvodom dáva do pozornosti nasledujúce súdnu praxou ustálené závery. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b) CSP je daný, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva, v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento odvolací dôvod je potrebné vykladať eurokonformne s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá predpokladá, že v tomto prípade ide o porušenie procesných práv a nie hmotnoprávných nárokov strán. Ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a ak takejto ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to ako súd viedol

spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

11. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP je daný, ak súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 CSP a to vzhľadom na to, že súd buď vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán sporu nevyplynuli, ani inak nevyšli počas konania najavo alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré súd založil na chybnom hodnotení dôkazov. Ide o situáciu, keď je logický rozpor v hodnotení dôkazov, príp. poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov strán sporu alebo ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti alebo, keď výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 až § 194 CSP.

12. K žalobcom uplatnenému odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu prvej inštancie, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, čo znamená, že vyvodzuje zo skutkového zistenia aké práva a povinnosti majú strany sporu podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávneho vyložil.

13. Pokiaľ žalobca označil napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie za arbitrárne, je nutné uviesť, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu môže tiež vyplývať aj z ústavne nekonformného výkladu ustanovení právnych predpisov aplikovaných na prerokúvaný skutkový prípad. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania, ako aj iného zainteresovaného subjektu na rozhodnutie, ktorého dôvody sú zjavné a zreteľné, pretože práve odôvodnenie rozhodnutia je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny (I. ÚS 117/07). V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu, uvádzaných stranami. Ako už konštatoval stabilne i Ústavný súd, preto odôvodnenie rozhodnutia, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje pre záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo strany sporu na spravodlivé súdne konanie (viď napr. II. ÚS 44/03, I. ÚS 117/05, IV. ÚS 112/05). V tomto smere odvolací súd dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP, keď prvoinštančný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán v prejednávanej spore, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný spor a z ktorých vyvodil svoje právne závery, z ktorého dôvodu ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, zakladajúce vadu konania majúcu za následok odňatie práva na spravodlivý proces.

14. Podľa § 137 písm. c) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

15. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že tzv. určovacia žaloba, na rozdiel od ostatných typov žalôb uvedených v § 137 CSP má miesto iba za predpokladu, že žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení existencie alebo neexistencie práva. Je preto primárnou povinnosťou všeobecných súdov, aby sa pri rozhodovaní o určovacej žalobe vysporiadali najprv s otázkou (ne)existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu. O vecnej opodstatnenosti žaloby môžu rozhodovať až po zistení,

že naliehavý právny záujem je daný (viď II. ÚS 137/08). Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre tiež vyslovil právny názor, podľa ktorého ak všeobecné súdy postupujú tak, že rozhodnú o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu, porušia tým základné právo na súdnu ochranu ďalšieho účastníka konania, spravidla žalovaného (porovnaj II. ÚS 382/2010). Obdobne rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR je založená na závere, podľa ktorého nedostatok naliehavého právneho záujmu predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemôže obstať a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu návrhu (napr. sp. zn. 3 Cdo 240/2006, 1 Cdo 13/2010, 3 Cdo 56/2011, 1 Cdo 324/2014, 3 Cdo 887/2015, 5 Cdo 345/2015, 8 Cdo 26/2016).

16. Určovacia žaloba má predovšetkým preventívny charakter. Jej účelom je spravidla poskytnúť ochranu práva žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu práva. Je namieste tam, kde jej pomocou možno odstrániť stav ohrozenia práva, či neistoty v právnom vzťahu a primeranú nápravu nie je možné dosiahnuť inak, ale aj tam, kde určovacia žaloba účinnejšia ako iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu, a kde jej pomocou možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia sporov v budúcnosti. Toto poslanie určovacej žaloby korešponduje so zákonnou požiadavkou existencie naliehavého právneho záujmu na ňou navrhovanom určení. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti tejto žaloby musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Nejde pritom o samotnú určovaciu žalobu, ale o to, čoho (akého určenia) sa ňou žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou so zvoleným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu na určení práva je naliehavý právny záujem, zaťažuje žalobcu. Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí poukázať na určité skutkové okolnosti v prejednávanej veci vedúce k sporu medzi stranami a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je a tiež vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie práva, ktoré je touto neistotou ohrozené. Záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu preto predpokladá posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva, a či snád spornosť neodstraňuje, a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby; pokiaľ súd dospeje k záveru, že tá-ktorá určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci. Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamena úplné vyriešenie obsahu spornosti daného práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu či tu je (nie je) právo. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení musí byť daný aj v čase rozhodovania (napr. NS SR sp. zn. 5Cdo 264/2007, 4Cdo 111/2008, 5Cdo 264/2007). Výrokom rozsudku v konaní o určovacej žalobe môže byť určené len danosť práva alebo právneho vzťahu existujúceho ku dňu jeho vyhlásenia, keďže ako uvádza judikatúra, rozsudkom nemožno v zásade určiť existenciu (neexistenciu) práva alebo právneho vzťahu za minulú dobu. Obsahom určovacej žaloby tak nemôže byť určenie práva za dobu minulú a ani do budúcnosti, z ktorého pravidla judikatúra pripúšťa aj výnimky, ako napr. žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva (porovnaj rozhodnutia NS SR sp. zn. 2Cdo 32/98, 2Cdo 131/06, 1Cdo 26/07, 3Cdo 44/08).

17. V preskúmvanej veci sa žalobca svojou žalobou, po pripustení jej zmeny, domáhal určenia, že bol vlastníkom ním označených nehnuteľností ku dňu ich vyvlastnenia. Nepochybne ide o určovaciu žalobu v zmysle § 137 písm. c/ CSP, z ktorého dôvodu vo svetle vyššie popísaných teoreticko právnych východísk, žalobca musí preukázať kvalifikovaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Nejde totiž o žalobu, kedy by právny záujem vyplýval z osobitného predpisu, v ktorom prípade naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať. Právny záujem na určení práva vyplýva z právneho predpisu vtedy, ak právny predpis určitú osobu oprávňuje alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú určovaciu žalobu (napr. Exekučný poriadok, Zákon o konkurze a vyrovnaní, atď.). O takýto prípad v súdnej veci nejde, keď zák. č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o útenom obmedzení vlastníckeho práva k nim nemá žiadne zákonné výslovné zmocnenie alebo oprávnenie na podanie určovacej žaloby, pričom len v § 14 ods. 2 veta tretia odkazuje na možnosť podania žaloby na preskúmanie výroku o

náhrade za vyvlastnenie (§ 13 ods. 3) v súdnom konaní, nie na podanie žaloby o určenie vlastníckeho práva k predmetu vyvlastnenia.

18. Súd prvej inštancie v danej veci i prioritne posudzoval otázku existencie naliehavého právneho záujmu na žalobou požadovanom určení, ktorý žalobca vyvodil za skutočností, že pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie sporných pozemkov je podmienkou preukázanie, že ku dňu ich vyvlastnenia bol ich vlastníkom, čo môže len určujúcim rozsudkom súdu. Žalovaná namietala nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení s poukazom na to, že v súčasnosti nie je vlastníčkou dotknutých nehnuteľností. Prvoinštančný súd dospel k záveru, že žalobca má naliehavý právny záujem na určení, že ku dňu vyvlastnenia bol vlastníkom v žalobe špecifikovaných nehnuteľností dôvodiac, že do úschovy súdu bola na základe rozhodnutia správneho orgánu podľa § 6 ods. 6 zák. č. 282/2015 Z. z. zložená časť náhrady za vyvlastnenie sporom dotknutých nehnuteľností, ktorá doposiaľ vyplatená nebola, pričom žalobca nemôže žalovať o plnenie, keďže určenie príjemcu je závislé od určenia, že žalobca bol ku dňu vyvlastnenia pozemku jeho vlastníkom. Odvolací súd tento názor prvoinštančného súdu v otázke existencie naliehavého právneho záujmu na určení žalobcovho vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia nehnuteľností nezdieľa a na rozdiel od neho dospel k záveru, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení nie je daný, keď petit žaloby, uvádzané skutkového tvrdenia a právne posúdenie sa neviaže na odstránenie spornosti žalobcom uplatňovaného práva, pretože žalobca sa domáha určenia, že mu vlastnícke právo patrilo ku dňu vyvlastnenia a teda v minulosti. V tomto smere je významné, že prípadné vyhovie žalobe by nemalo vplyv na zmenu aktuálneho vlastníka nehnuteľností zapísaného na liste vlastníctva, čo žalobca svojou žalobou ani nesledoval, keď uplatňovaný určujúci výrok súdu má byť len podkladom pre uplatnenie si jeho nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie sporných pozemkov, zloženej do súdnej úschovy. Za danej situácie tak žaloba žalobcu o určenie vlastníckeho práva nemôže plniť svoju preventívnu funkciu, čomu korešponduje požiadavka existencie naliehavého právneho záujmu.

19. K rovnakým právnym záverom k otázke nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení jeho vlastníckeho práva dospel odvolací súd už v jeho skorších rozhodnutiach, týkajúcich sa podobných skutkovo identických vecí žalobcu prejednávaných na Krajskom súde v Nitre (sp. zn. 6Co 63/2018, 8Co 297/2018, 25Co 9/2020, 9Co 62/2019, 9Co 65/2019, 5Co 5/2019, 8Co 245/2019, 9Co 61/2019, 6Co 171/2019, 6Co 42/2019, 6Co 9/2020). Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR, aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). Potreba vysporiadať sa so známym rozhodnutím súdu v obdobnej veci z hľadiska jeho dôvodov, pokiaľ súd dospeje následne k opačnému názoru, je súčasťou požiadavky na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (II. ÚS 426/2012). Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo účastníka konania na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného, doteraz zastávaného právneho názoru odchyľuje (III. ÚS 51/2014). O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde, keď všetkými zhora označenými rozhodnutiami odvolacieho súdu boli žaloby žalobcu zamietnuté práve pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, takže ani týmto rozhodnutím sa odvolací súd neodklonil od doposiaľ zastávaného právneho názoru, ale s týmto sa stotožnil.

20. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

21. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b/ dovolateľom právnická osoba, jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).